

Cenazeyi teşyi etmenin hükmü nedir?

İstanbul'dan okuyucumuz: "Cenazeyi teşyi etmenin hükmü nedir? Cenazeleri taşırken tabuta önden girip arkadan çıkmak; mezarlıkta toprak atarken, küreği yerden alıp yere bırakma gibi âdetlerin İslâmî bir yönü var mı? Yoksa hurafe veya İsrâiliyât mı?"

Sevdiklerimizin dünya açısından son; âhiret cihetinden ise ilk yolculukları olan kabir yolunda omuzlarımız üstünde bulunmalarının manevî değeri yüksektir. Çünkü ölüm bir mekân değiştirmektir.¹ Sevdiklerimiz yer değiştirirken, onları başımızın üstünde taşıyarak uğurlamak, onlara olan son görevlerimizdendir. Onları taşırken gösterişten, alâyişten, nümayiştan uzak bulunmalı ve tefekkür hâli içinde olmalıyız.

Cenazenin namazını kılmak da, kabre kadar teşyi etmek de büyük sevaptır. Ebû Hüreyre'nin (ra) rivayetine göre Resûlullah (a.s.m) Efendimiz şöyle buyurmuştur: "Namaz kılınıncaya kadar cenazenin yanında bulunana bir kırat; defn edilinceye kadar hazır bulunana da iki kırat ecir vardır." Ashab-ı Kiram, "İki kırat nedir Ya Resûlallah?" diye sorduklarında ise Allah Resulü (asm): "İki büyük dağ gibidir" buyurmuştur.²

Cenazeyi kabre kadar taşımak; tıpkı yıkanması, kefenlenmesi ve namazının kılınması gibi farz-ı kifâyedir. Yani bir gurup Müslüman'ın yapması ile sair Müslümanlardan sorumluluk kalkmakla beraber, cenaze ortada kalırsa bütün Müslümanlar sorumlu olurlar.

Cenazeyi dört yanından dört kişinin taşınması sünnettir; her birinin tabutun dört bir yanından yaklaşık onar adım, toplam kırk adım taşınmaları müstehaptır. Cenaze taşınırken mümkünse önce önden başlanır ve cenaze sağ omuza alınır; sonra geriden gelen kişi kendi yerinde bırakılarak ayak tarafına geçilir ve yine sağ omuza alınır; sonra yine ön taraftan, bu def'a sol omuza alınır; sonra da ayak tarafından ve tekrar sol omuza alınarak taşınır. Ancak bu esnada kargaşaya meydan verilmemelidir. Eğer kargaşa olacaksa, bu tertip sırası gözetilmeksizin, tek bir taraftan tutularak

taşıyabilir. Sünnet olan, cenâzeyi her dört kişinin de bir taraftan tutarak taşıması; mümkünse sırayla dört taraftan da taşımaya çalışmasıdır. Yukarıdaki tertip sırasını kargaşaya meydan vermeden gözetmeye çalışmak ise, maslahata daha uygun bulunmuştur. Gözetmek mümkün olmazsa, kolayına geldiği gibi taşıyabilir.

Dört mezhebe göre de; büyük yaştaki cenazeler tabutsuz olarak elde veya omuzda, değerini küçük düşürecek şekilde taşınmaz. İnsan, âhiret evinin kapısına eşya veya her hangi kıymetsiz bir şey taşır gibi taşınmaz. Kadınların naaşı kubbeimsi bir örtü ile örtülür. Mezarlık yakınsa cenaze omuzlarda taşınır. Uzaksa tabut içinde arabaya konulmasında bir sakınca yoktur.

Cenazeyi takip edenler vakar içinde olmalıdırlar; gerekmedikçe konuşmamalı ve gülmemelidirler. Sesli olarak bağırıp çağırmak, tekbir getirmek, zikir yapmak, çalgı çalmak, çelenk yaptırmak, alkışlamak bid'attir. Bu esnada yapılacak en faziletli iş; içinden sessizce dua etmek, ölü için istiğfarda bulunmak, tefekkür etmek, Allah'ı zikretmek, ölümü hatırlamak, dünyanın fâni olduğunu, âhiret yurdunun baki olduğunu, herkesin Allah'a döneceğini hatırlamak; bir gün ölümün kendisine de gelebileceğini düşünmek, ölüm için neler hazırladığını gözden geçirmek, kendisini hesaba çekmek, Allah'ın rızasını kazanmanın önemini kavramaktır.

Allah'a isyan edecek ölçüde ağlamak, bağırarak, saç-baş yolmak caiz değildir. Ancak kalben gözyaşı dökmek, kederlenmek ve sessizce ağlamakta bir sakınca yoktur. Ölü, kendisine ağlayanlar yüzünden kabirde azap çekmez; ancak sağlığında ağlanılmasını istemişse, bu kendisi için azap konusu olabilir.

Dipnotlar:

1 Mektûbât, S. 13

2 Buhârî, K. Cenâiz, 654